

ŽALIO PIENO IR PIENO PRODUKTŲ RINKOS 2019 M. II KETVIRČIO APŽVALGA

Žalio pieno kainų analizė

Lietuvoje bazinių sudėties rodiklių žalio pieno vidutinė supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, sumažėjo 3,05 proc. (iki 232,20 EUR/t), o, palyginti su 2018 m. II ketvirčiu, padidėjo 4,75 proc. Lietuvoje minėta kaina šių metų sausio–balandžio mėn. didėjo, o nuo gegužės mėn. pradėjo mažėti ir birželio mėn. buvo 224,97 EUR/t.

Analizuojamu laikotarpiu bazinių sudėties rodiklių vidutinė žalio pieno supirkimo kaina iš šalies ūkininkų ir šeimos ūkių buvo 219,57 EUR/t – ji buvo 2,17 proc. mažesnė nei 2019 m. I ketvirtį, tačiau 6,24 proc. didesnė nei 2018 m. II ketvirtį. Lietuvos pieno supirkėjai šių metų I ketvirtį šalies žemės ūkio bendrovėms ir įmonėms vidutiniškai už 1 t minėto pieno mokėjo 260,48 EUR ir tai 2,76 proc. mažiau nei 2019 m. I ketvirtį bei vos 0,80 proc. daugiau nei 2018 m. II ketvirtį.

Lietuvoje žalio natūralaus riebumo pieno vidutinė supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų 2019 m. II ketvirtį buvo 280,76 EUR/t ir ji buvo 8,22 proc. mažesnė nei 2019 m. I ketvirtį bei 7,65 proc. didesnė nei 2018 m. II ketvirtį. Dėl sezoniškumo kiekvieną pavasarį ir vasarą mažėja pieno supirkimo kainos: pieno yra primelžiama daugiau, tačiau dėl pasikeitusios karvių mitybos piene mažėja riebalų ir baltymų santykis. Šį santykį šiemet dar pakoregavo ir užsibuvusi sausra Lietuvoje pavasario pabaigoje – vasaros pradžioje. Birželio mėn. vidutinė žalio natūralaus riebumo (3,99 proc. riebumo ir 3,26 proc. baltymingumo) pieno supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų buvo 264,04 EUR/t, t. y. 5,88 proc. mažesnė nei gegužės mėn., riebumo ir baltymingumo rodikliai atitinkamai sumažėjo 0,13 ir 0,07 procentiniais punktais, o bazinių sudėties rodiklių žalio pieno vidutinė supirkimo kaina sumažėjo 2,42 proc.

2019 m. I pusmetį žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų buvo didžiausia vasario mėn. (buvo 306,43 EUR/t), vėlesniais mėnesiais ji pradėjo mažėti ir birželio mėn. buvo 264,04 EUR/t. Dėl sezoniškumo, tikėtina, kad supirkimo kainos dar turėtų šiek tiek mažėti, tačiau pagal metinį pokytį, jos yra didesnės nei 2018 m. I pusmetį.

Šių metų II ketvirtį Lietuvoje žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo kaina tarp ES šalių buvo ne tik kad mažiausia, bet ir, palyginti su I ketvirčiu, ji sumažėjo labiausiai (1 lentelė). Pastebėta, kad didėja supirkimo kainų atotrūkis tarp Lietuvos ir kaimyninių šalių žalio pieno supirkimo kainų: jei šių metų I ketvirtį Lietuvos minėto pieno vidutinė supirkimo kaina buvo 1,1 proc. didesnė nei Latvijos, 5,4 proc. mažesnė nei Lenkijos ir 3,7 proc. mažesnė nei Estijos, tai II ketvirtį Lietuvos vidutinė supirkimo kaina buvo 4,7 proc. mažesnė nei Latvijos, 10,7 proc. mažesnė nei Lenkijos ir 9,8 proc. mažesnė nei Estijos.

2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu, vidutinės žalio pieno supirkimo kainos sumažėjo visose ES šalyse: ES vidutinė supirkimo kaina sumažėjo 2,23 proc. (iki 339,90 EUR/t), o šių metų II ketvirčio vidutinę ES supirkimo kainą, palyginti su 2018 m. II ketvirčiu, minėta kaina padidėjo 5,11 proc. Nuo 2018 m. lapkričio mėn., kai ES vidutinė žalio pieno supirkimo kaina buvo didžiausia per 2018 m. (buvo 360,70 EUR/t), ji pradėjo nuosekliai mažėti ir, pagal preliminarius Europos Komisijos (toliau – EK) duomenis, šių metų birželio mėn. turėtų sudaryti 338,10 EUR/t. Dėl sezoniškumo dažniausiai ES pieno supirkimo kainos mažėja nuo metų pradžios iki vasaros pabaigos, o labiausiai tai jaučiama Lietuvoje, kur yra didžiausias sezoniškumas tarp ES šalių.

Šių metų liepos mėn. antroje pusėje vykęs Naujosios Zelandijos kooperatyvo „Fonterra“ valdomos pieno produktų prekybos sistemos „Global Dairy Trade“ (GDT) aukcionas suteikė pieno rinkai geresnių žinių: naujausia (2019 07 16) GDT indekso reikšmė padidėjo net 2,7 proc. (iki 1020 punktų) ir tai pirmas kartas nuo šių metų kovo mėn., kai GDT indeksas tiek daug padidėjo. Iki 2019 07 16 vykusios prekybos sesijos net keturias sesijas iš eilės GDT indeksas mažėjo. Minėtoje prekybos sesijoje padidėjo daugelio pieno produktų, darančių rinkai didžiausią įtaką, kainos: sviestas pabrango 1,7 proc., *Cheddar* sūris – 3,3 proc., nugriebto pieno milteliai (toliau – LPM) – 3,8 proc., nenugriebto pieno milteliai – 3,6 proc., tik kazeinas atpigo 3,4 proc. Situaciją pieno rinkoje taip pat turėtų pagerinti Europos Komisijos (toliau – EK) išparduotos visos LPM atsargos, kurios buvo sukauptos per pieno krizę, siekiant stabilizuoti rinką bei remti ES pieno gamintojus. EK duomenimis, praėjus pustrėčių metų nuo pirmojo pardavimo konkurso, šių metų birželio mėn. LPM viešųjų atsargų nebeliko. Tokie Europos Komisijos veiksmai turėjo teigiamos įtakos žalio pieno supirkimo kainai bei rinkos stabilizavimui. EK duomenimis, vidutinė ES žalio pieno supirkimo kaina padidėjo nuo 256,80 EUR/t (2016 m. liepos mėn.) iki 338,30 EUR/t (2019 m. gegužės mėn.). ES pieno rinkoje taip pat pabrango ir LPM: vidutinė ES LPM kaina šių metų birželio mėn. buvo 204,00 EUR/100 kg ir tai apie 33,3 proc. daugiau nei 2018 m. birželio mėn. Esant tokiai situacijai, kai nebeliko viešųjų LPM atsargų, pieno gamyba dėl sezoniškumo Europoje I metų pusmetį beveik nedidėjo, o pasaulinė pieno gamyba augo lėtai, tikėtina, kad žalio pieno kaina neturėtų mažėti. Paminėtina, kad visos tendencijos, kurios atsiranda įvykus GDT aukcionui, Europą pasiekia maždaug po 2 mėnesių, o ir dėl parduotų LPM teigiami pokyčiai pieno rinkoje tikėtina, kad galėtų įvykti po kelių mėnesių, nes supirkti LPM kiekiai kol kas dar yra pas perpardavėjus.

1 lentelė. Vidutinės žalio natūralaus riebumo pieno supirkimo kainos* ES, EUR/100 kg

ES šalys	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv. ¹	Lyginant 2019 m. II ir I ketv.	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketv.
Lietuva	26,13	26,56	31,27	30,61	28,22	-7,81	8,00
Latvija	26,88	28,19	29,66	30,28	29,62	-2,18	10,19
Lenkija	31,02	30,90	32,87	32,37	31,60	-2,38	1,87
Estija	29,51	30,71	32,07	31,77	31,30	-1,48	6,07
Belgija	30,06	31,91	35,45	33,72	32,96	-2,26	9,64
Bulgarija	29,08	29,49	30,52	30,88	29,78	-3,56	2,41
Čekija	31,35	31,31	33,62	34,35	33,46	-2,58	6,74
Danija	34,59	37,42	37,61	34,17	34,15	-0,05	-1,26
Vokietija	32,64	34,15	36,75	35,17	34,14	-2,92	4,61
Graikija	31,30	34,06	38,23	33,76	31,53	-6,61	0,73
Ispanija	39,36	39,65	39,20	38,68	38,03	-1,68	-3,38
Prancūzija	30,65	30,52	31,97	31,91	31,58	-1,02	3,05
Airija	32,65	34,77	36,48	35,14	35,07	-0,21	7,40
Kroatija	31,92	32,27	33,96	33,66	33,17	-1,46	3,92
Italija	35,00	35,32	37,03	39,49	39,08	-1,03	11,67
Kipras	54,63	56,73	57,61	58,04	57,29	-1,29	4,88
Liuksemburgas	30,33	32,66	36,29	34,52	33,57	-2,76	10,67
Vengrija	28,96	28,35	30,21	31,33	30,58	-2,39	5,59
Malta	48,65	52,81	50,89	47,29	45,68	-3,41	-6,11
Olandija	34,25	36,17	37,50	36,42	35,67	-2,07	4,14
Austrija	35,13	35,63	38,58	37,97	37,36	-1,60	6,36
Portugalija	30,55	29,96	31,58	31,12	30,37	-2,42	-0,60
Rumunija	28,74	28,76	31,38	31,29	29,28	-6,43	1,87
Slovėnija	28,83	30,21	32,10	32,34	32,12	-0,69	11,40
Slovakija	30,86	31,10	32,84	33,02	32,46	-1,71	5,17
Suomija	37,14	36,44	38,57	37,94	37,17	-2,02	0,09
Švedija	31,88	33,67	37,41	35,39	34,49	-2,54	8,19
Jungtinė Karalystė	30,07	32,88	34,10	32,60	31,24	-4,17	3,88
Vidutinė ES	32,34	33,78	35,81	34,77	33,99	-2,23	5,11

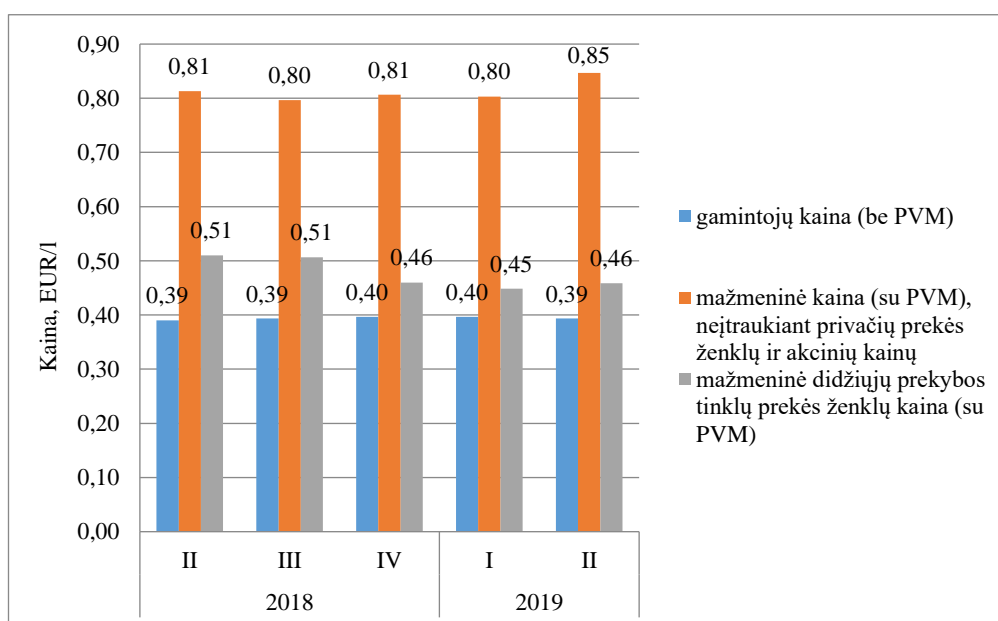
¹ – duomenys yra preliminarūs, išskyrus Lietuvos; * – kainos skelbiamos pagal Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2017/1185 (2017 m. balandžio 20 d.).

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), EK

PIENO PRODUKTŲ KAINŲ TENDENCIJOS

Geriamojo pieno kainų tendencijos

2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu geriamojo pieno, pasterizuoto, 2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes, (toliau – geriamojo pieno) vidutinė mažmeninė pardavimo kaina (su PVM), neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, padidėjo 6,25 proc. (iki 0,85 EUR/l) (1 pav.). Tokį kainos padidėjimą lėmė balandžio mėn. išaugusi vidutinė mažmeninė geriamojo pieno pardavimo kaina, kuri buvo net 0,88 EUR/l. Analizuojamu laikotarpiu didmeninė geriamojo pieno pardavimo kaina sumažėjo. Analizuojamą laikotarpį vidutinė mažmeninė DPT prekės ženklų geriamojo pieno pardavimo kaina taip pat šiek tiek (0,01 EUR/l) didėjo (iki 0,46 EUR/l). Galimai šiek tiek aprimęs kainų svarstymas Seime ir Vyriausybėje, po pristabdyto kainų augimo, prekybininkus paskatino pabranginti geriamojo pieno kainas. Naujausiais 2019 m. 29 sav. (07 15–21) duomenimis, minėto pieno vidutinė mažmeninė pardavimo kaina, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, buvo 0,83 EUR/l ir nekito nuo 18 sav. (04 29–05 05). Tikėtina, kad artimiausiu metu mažmeninė geriamojo pieno pardavimo kaina turėtų stabiliai išsilaikyti aukštesniame lygyje.

1 pav. Geriamojo pieno, pasterizuoto, 2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes, kainų tendencijos

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu, mažmeninės geriamojo pieno pardavimo kainos kaimyninių šalių rinkose, išliko stabilios (2 lentelė). 2019 m. 23 sav. (06 03–09), palyginti su 10 sav. (03 04–10), 3,5 proc. riebumo geriamojo pieno kainos Vilniuje, Prahoje ir Budapešte sumažėjo, o Rygoje – šiek tiek padidėjo (3 lentelė).

Lietuvoje analizuojamą laikotarpį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, didmeninės geriamojo pieno kainos (be PVM) šiek tiek sumažėjo ir buvo 0,39 EUR/l (2 lentelė). Estijoje ir Lenkijoje didmeninės geriamojo pieno kainos išliko tokios pačios kaip ir 2019 m. I ketvirtį. Artimiausiu metu didmeninės geriamojo pieno kainos turėtų išlikti stabilios.

2 lentelė. Vidutinės geriamojo pieno pardavimo kainos Lietuvoje ir kitose ES valstybėse, EUR/l

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
<i>Geriamasis pienas (mažmeninės kainos, su PVM)</i>							
Lietuva (2,5 proc. rieb., plastikiniame maišelyje)	0,81	0,79	0,81	0,80	0,85	6,25	4,94
Latvija ¹	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,00	0,00
Lenkija (2,0–2,5 proc. rieb.)	0,66	0,63	0,64	0,65	0,65	0,00	-1,52
Vokietija (1,5 proc. rieb., tetrapake)	0,90	0,91	0,91	0,88	...	-	-
<i>Geriamasis pienas (didmeninės gamintojų kainos, be PVM)</i>							
Lietuva ²	0,52	0,50	0,54	0,54	0,54	0,00	3,8
Lietuva (2,5 proc. rieb., plastikiniame maišelyje)	0,39	0,39	0,40	0,40	0,39	-2,50	0,00
Estija (2,5 proc. rieb., išfasuotas į plėvelės fasuotes)	0,40	0,39	0,40	0,39	0,39	0,00	-2,50
Lenkija (2 proc. rieb.)	0,42	0,41	0,41	0,41	0,41	0,00	-2,38

¹nenurodyti parametrai; ²kainos nurodytos remiantis PS-3 ataskaita; ... nėra duomenų.

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), AMI, Centrala statistikas parvalde, Główny Urząd Statystyczny

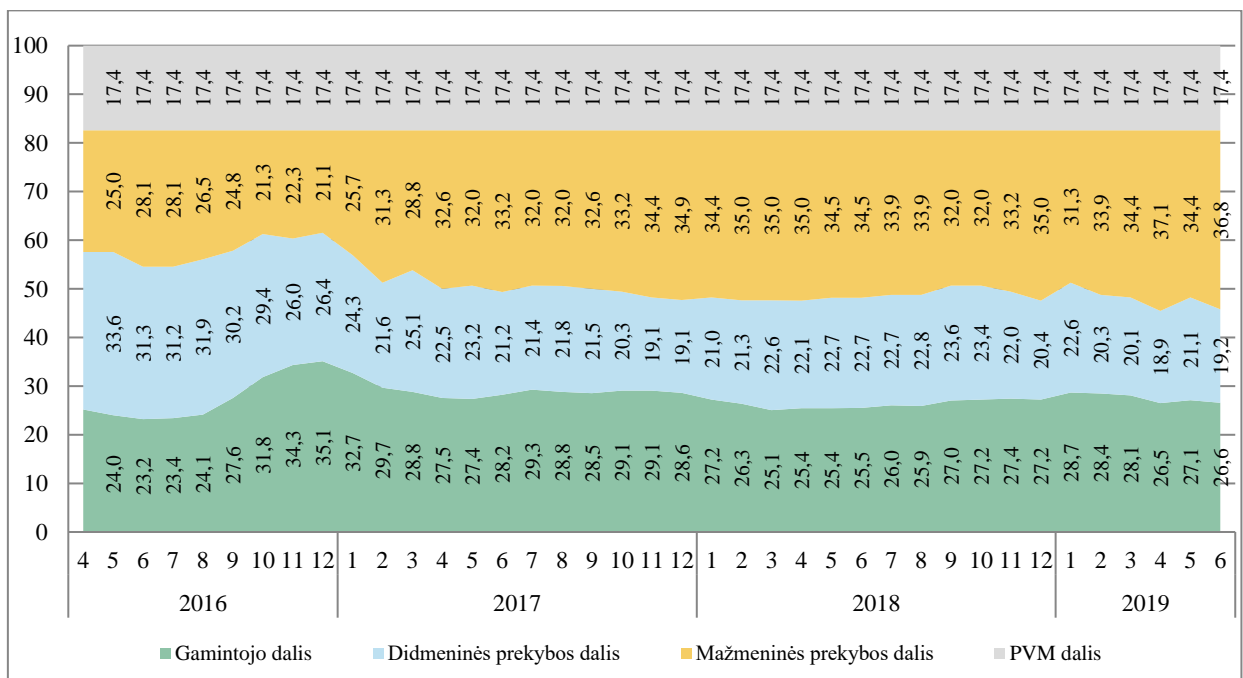
3 lentelė. Vidutinės mažmeninės geriamojo pieno (3,5 proc.rieb.) kainos kai kuriose ES šalių sostinėse 2018 m. 23 sav.–2019 m. 23 sav., EUR/l

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	23 sav. (06 04– 10)	36 sav. (09 03– 09)	49 sav. (12 03– 09)	10 sav. (03 04– 10)	23 sav. (06 03– 09)	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 10 sav.	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 2018 m. 23 sav.
Vilnius	0,96	0,96	0,96	0,96	0,95	-1,04	-1,04
Praha	0,72	0,72	0,73	0,79	0,71	-10,13	-1,39
Budapeštas	0,88	0,87	0,89	0,83	0,79	-4,82	-10,23
Ryga	1,15	1,19	1,22	2,52	-

... – nėra duomenų. Pastaba: maisto produktų mažmeninė kainos atskirose šalyse apskaičiuotos nacionalinę valiutą, išreiškiant eurais.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

Lietuvos didžiuosiuose prekybos tinkluose parduoto geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo, išfasuoto po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes) vidutinės mažmeninės kainos, neįtraukiant DPT privačių prekių ženklų ir akcinių kainų, procentinėje struktūroje 2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu, sumažėjo gamintojo ir didmeninės prekybos dalys, atitinkamai 1,7 proc. punktu (iki 26,73 proc.) ir 1,2 proc. punktu (iki 19,73 proc.), o mažmeninės prekybos dalis padidėjo 2,92 proc. punktu (iki 36,14 proc.). Analizuojant kelių metų tendencijas, didžiausi pokyčiai buvo stebimi gamintojo ir mažmeninės prekybos dalių – gamintojo dalis tendencingai mažėjo, o mažmeninės prekybos dalis – didėjo (2 pav.).

Pastaba: į vidutinės mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinės kainos.

2 pav. Geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo, 0,9–1 l plėvelės pakuotėje) mažmeninės kainos struktūra 2016–2019 m., proc.

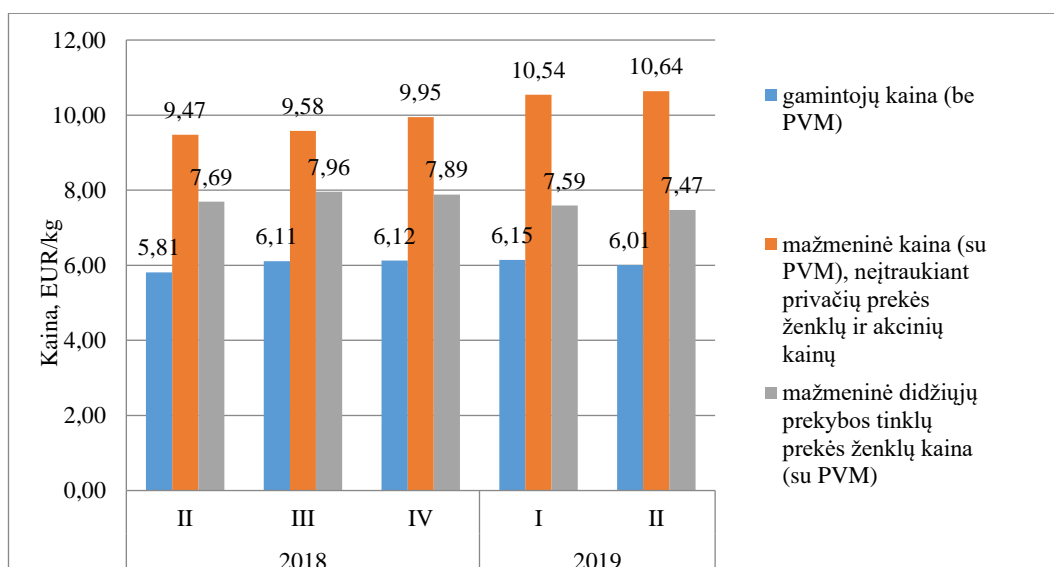
Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

Sviesto (82 proc. riebumo) kainų tendencijos

2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu, sviesto (82 proc. riebumo, išfasuoto po 170–200 g) (toliau – sviesto), vidutinė mažmeninė pardavimo kaina (su PVM), neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų, padidėjo 0,95 proc. (iki 10,64 EUR/kg) (3 pav.). Naujausiais 29 sav. (07 15–21) duomenimis, sviesto kaina buvo 10,63 EUR/kg. Vidutinė mažmeninė DPT prekės ženklų sviesto pardavimo kaina šiek tiek sumažėjo (1,6 proc., iki 7,48 EUR/kg). Tikėtina, kad dėl sezoniškumo, situacijos kitų šalių rinkose ir sviesto didmeninių kainų mažėjimo tendencijos Lietuvos ir ES rinkose, artimiausiu metu mažmeninės sviesto kainos turėtų stabilizuotis ir galbūt pradės šiek tiek mažėti. Lenkijoje ir Vokietijoje vidutinės mažmeninės sviesto pardavimo kainos mažėjo trečią ketvirtį iš eilės (4 lentelė). Sviesto kainų mažėjimas buvo taip pat stebimas Prahoje ir Budapešte, kur mažmeninės sviesto pardavimo kainos 2019 m. 23 sav. (06 03–09) palyginti su 10 sav. (03 04–10), sumažėjo – atitinkamai 12,87 ir 6,58 proc. (5 lentelė).

Lietuvoje analizuojamu laikotarpiu didmeninės (gamintojo) sviesto kainos (be PVM) buvo mažesnės nei I ketvirtį, tačiau, palyginti su 2018 m. II ketvirčiu, jos buvo didesnės. Kainų mažėjimui įtakos galėjo turėti Lietuvos pieno perdirbimo įmonėse sandėliuojami dideli sviesto atsargų kiekiai. Šių metų birželio mėn. sviesto, kurio riebumas ne didesnis kaip 85 proc. masės (įskaitant išrūgų sviestą), likučiai Lietuvos perdirbimo įmonėse buvo 4,53 tūkst. t ir buvo 25,9 proc. didesni nei 2019 m. kovo mėn., o, palyginti su praėjusių metų birželio mėn., minėto sviesto likučiai išaugo 3,7 karto. Sviesto likučių didėjimui sandėliuose įtakos galimai turėjo sumažėjęs eksportas. Analizuojamu laikotarpiu, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, Lietuvos pieno perdirbimo įmonės minėto sviesto į kitas ES valstybes eksportavo 32,5 proc. mažiau (iš viso 100,74 t), o į trečiąsias šalis – 11,6 proc. daugiau (iš viso 112,64 t), ir, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu praėjusiais metais, sviesto eksportas į ES sumažėjo 91,3 proc., o į trečiąsias šalis – padidėjo 2,3 karto. Lietuvos pieno perdirbimo įmonės vidaus rinkoje minėto sviesto pardavė 4,15 proc. mažiau nei 2019 m. I ketvirtį, tačiau, palyginti su praėjusių metų II ketvirčiu, pardavimai išaugo 8,4 proc. (iki 1,75 tūkst. t).

EK duomenimis, 2019 m. sausio–balandžio mėn., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu praėjusiais metais, Lietuvos sviesto eksportas į kitas ES valstybes sumažėjo 50 proc., tačiau importas į Lietuvą padidėjo net 56 proc. Tarp ES valstybių Lietuva daugiausia sviesto eksportuoja į Latviją ir Olandiją, o tarp trečiųjų šalių – į Izraelį, Kazachstaną ir JAV. 2018 m. daugiausia sviesto Lietuva importavo iš Lenkijos. Atsižvelgiant į situaciją kitose ES valstybėse, kuriose didmeninės sviesto kainos mažėja, artimiausiu metu tikimasi, kad ir Lietuvoje didmeninės sviesto kainos turėtų sumažėti.

3 pav. Sviesto (82 proc. riebumo), išfasuoto po 170–200 g į folijos fasuotes, kainų tendencijos

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

4 lentelė. Vidutinės sviesto pardavimo kainos Lietuvoje ir kitose ES valstybėse, EUR/kg

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
<i>Sviestas (82 proc. rieb.) (mažmeninės kainos, su PVM)</i>							
Lietuva (170–200 g, įpakotas į pergamentinį ar laminuotą popierių)	9,47	9,58	9,93	10,54	10,64	0,95	12,35
Latvija ¹	10,47	11,03	11,22	10,92	...	-	-
Lenkija	7,19	7,72	7,68	7,36	6,92	-5,98	-3,76
Vokietija	6,99	7,39	6,94	6,56	5,93	-9,60	-15,16
<i>Sviestas (didmeninės gamintojų kainos, be PVM)</i>							
Lietuva ² (rieb. ne didesnis kaip 85 proc.)	4,71	4,63	4,72	4,91	4,85	-1,22	2,97
Lietuva (200 g, įpakotas į pergamentinį ar laminuotą popierių))	5,81	6,11	6,12	6,15	6,06	-1,46	4,30
Lenkija (luitais)	5,06	5,24	4,64	4,15	3,90	-6,02	-22,92
Lenkija (fasuotas)	5,39	5,64	5,13	4,54	4,24	-6,61	-21,34

¹nenurodyti parametrai; ²kainos nurodytos remiantis PS-3 ataskaita; ... nėra duomenų.

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), AMI, Centrala statistikas parvalde, Główny Urząd Statystyczny

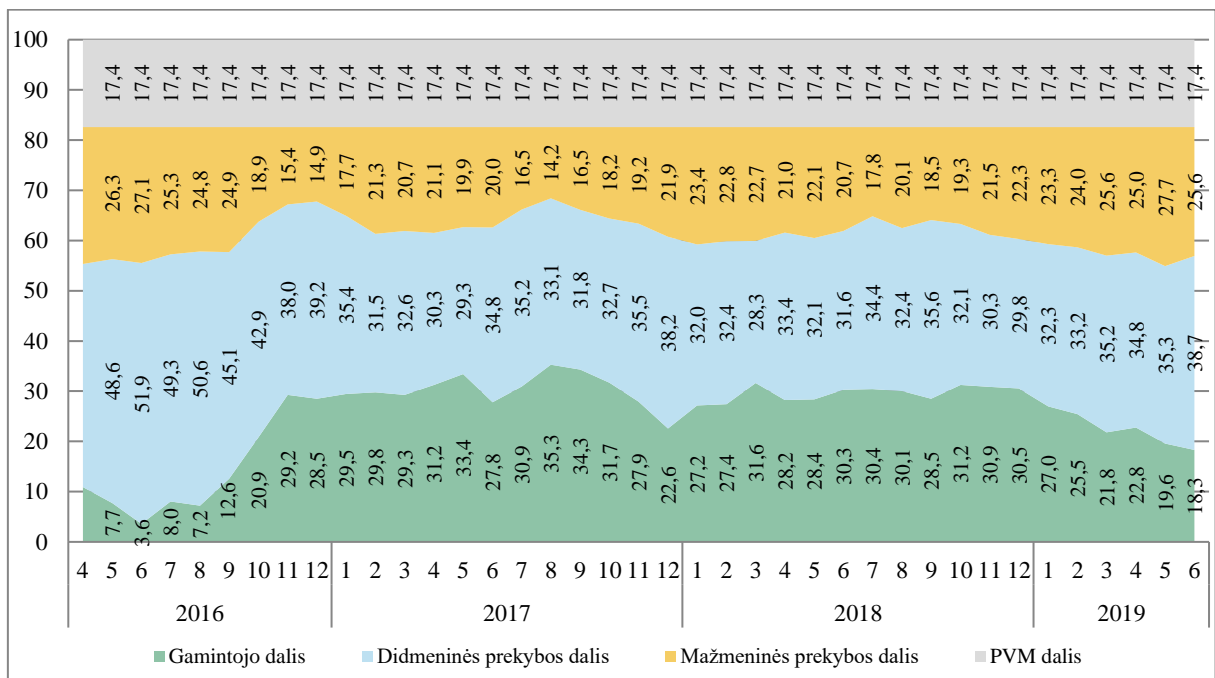
5 lentelė. Vidutinės mažmeninės 82 proc.rieb. sviesto pardavimo kainos kai kuriose ES šalių sostinėse 2018 m. 23 sav.–2019 m. 23 sav., EUR/kg

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	23 sav. (06 04–10)	36 sav. (09 03– 09)	49 sav. (12 03– 09)	10 sav. (03 04–10)	23 sav. (06 03– 09)	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 10 sav.	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 2018 m. 23 sav.
Vilnius	9,00	10,00	9,35	10,70	10,70	0,00	18,89
Praha	9,90	8,25	7,70	8,55	7,45	-12,87	-24,75
Budapeštas	7,90	11,29	11,60	12,15	11,35	-6,58	43,67
Ryga	9,10	9,10	9,45	3,85	-

... – nėra duomenų. Pastaba: maisto produktų mažmeninės kainos atskirose šalyse apskaičiuotos nacionalinę valiutą išreiškiant eurais.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

Lietuvos DPT vidutinės sviesto (82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200g pakuotėje) mažmeninės pardavimo kainos, neįtraukiant privačių prekių ženklų ir akcinių kainų, struktūroje 2019 m. II ketvirtį, palyginti su I ketvirčiu, 4,5 proc. punktu sumažėjo gamintojo dalis (iki 20,22 proc.), o didmeninės ir mažmeninės prekybos dalys padidėjo, atitinkamai 2,7 proc. punktu (iki 36,27 proc.) ir 1,8 proc. punktu (iki 26,11 proc.) (6 pav.). Svarbu atkreipti dėmesį, kad apskaičiuojant gamintojo dalį, pajamos už gamybos metu susidariusį nugriebto pieno kiekį (nesant duomenų apie nugriebto pieno kainas) apskaičiuojamos pagal nugriebto pieno miltelių kainą.

Pastaba: į vidutinės mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinių kainos.

6 pav. Sviesto (82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200 g pakuotėje) mažmeninės kainos struktūra 2016–2019 m., proc.

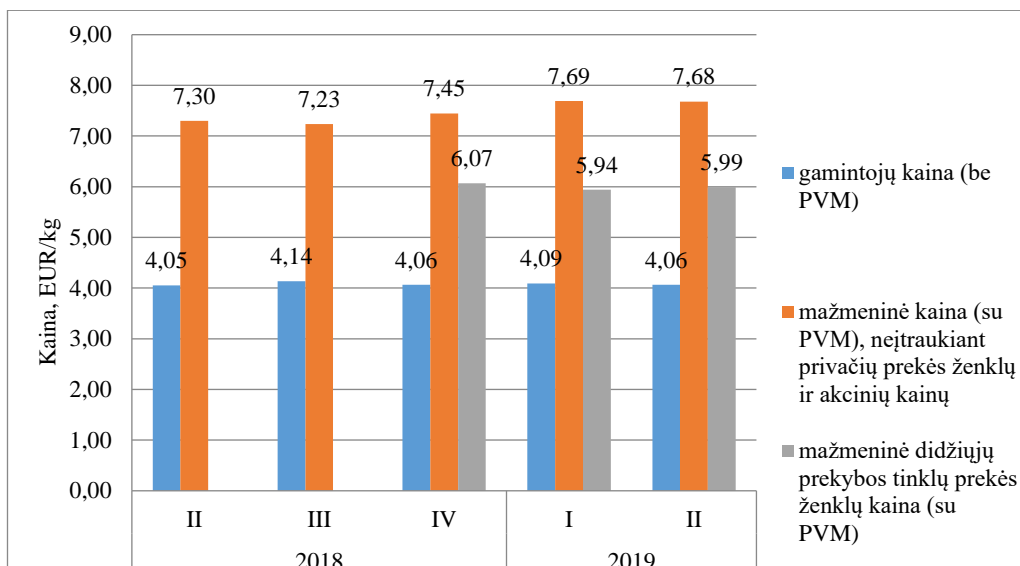
Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

***Tilsit* sūrių kainų tendencijos**

Tilsit sūriai vieni perkamiausių puskiečių sūrių vidaus rinkoje. 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, *Tilsit* sūrių pardavimai Lietuvos rinkoje sumažėjo 2,9 proc., o, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 4,2 proc. (iki 932,54 t). Analizuojamu laikotarpiu *Tilsit* sūrių kainos tiek mažmeninėje, tiek didmeninėje rinkose išliko gana stabilios su nedidele mažėjimo tendencija – atitinkamai 7,68 ir 4,06 EUR/kg (7 pav.). Naujausiais 29 sav. (07 15–21) duomenimis, *Tilsit* sūrių vidutinė mažmeninė pardavimo kaina Lietuvos DPT parduotuvėse buvo 7,70 EUR/kg (be PVM). Analizuojamu laikotarpiu DPT privačių prekės ženklų *Tilsit* sūrių kainos, priešingai nei gamintojų prekės ženklų sūrių kainos, šiek tiek padidėjo (0,84 proc. , iki 5,99 EUR/kg). Tikėtina, kad ir toliau minėtų sūrių kainos neturėtų labai keistis.

Nagrinėjamu laikotarpiu kitų fermentinių sūrių mažmeninės kainos Vokietijoje šiek tiek mažėjo, o Lenkijoje – didėjo (6 lentelė). 2019 m. 23 sav. (06 03–09) mažmeninės *Edam/Gouda* sūrių pardavimo kainos Vilniuje išliko tokios pat kaip ir šių metų 10 sav. (03 04–10), tačiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai padidėjo 1,05 proc. Rygoje ir Budapešte *Edam/Gouda* sūrių kainos 2019 m. 23 sav. buvo mažesnės nei 2019 m. 10 sav. (7 lentelė).

Kadangi nemaža dalis Lietuvoje pagamintų sūrių yra eksportuojama, todėl situacija pasaulinėse rinkose vaidina svarbų vaidmenį sūrių kainoms. 2019 m. II ketvirtį Lietuvos pieno perdirbimo įmonės eksportavo 4,48 tūkst. t trintų sūrių, sūrių miltelių, pelėsinų ir kitų nelydytų sūrių buvo– 32,0 proc. daugiau nei I ketvirtį, o, palyginti su 2018 m. II ketvirčiu – 1,4 proc. daugiau. EK duomenimis, ES sūrių eksportas į trečiąsias šalis 2019 m. sausio–gegužės mėn., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai, padidėjo 2,0 proc. Šis padidėjimas susijęs su išaugusiu sūrių eksportu į JAV, Šveicariją ir Japoniją. EK prognozuoja, kad 2019 m. didės sūrių paklausa tiek vietinėje, tiek kitų šalių rinkose, atitinkamai 0,5 ir 3,0 proc. Kaimyninėje Latvijoje didmeninė *Tilsit* sūrių kaina didėjo nuo praėjusių metų IV ketvirčio. 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, kitų brandintų sūrių (*Gouda*) didmeninės kainos Lietuvoje šiek tiek didėjo, nors Lenkijoje, Estijoje ir kitose ES valstybėse mažėjo (6 lentelė). Sūrių kainų svyravimui įtakos gali turėti skirtingas sūrių brandinimo laikas ir fasuotė.

7 pav. Tilsit sūrių kainų tendencijos

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

6 lentelė. Vidutinės kai kurių fermentinių sūrių kainos Lietuvoje ir kitose ES valstybėse, EUR/kg

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
<i>Tilsit sūriai (mažmeninė kaina, su PVM)</i>							
Lietuva	7,30	7,23	7,43	7,69	7,68	-0,13	5,21
<i>Tilsit sūriai (didmeninės gamintojų kainos, be PVM)</i>							
Lietuva	4,06	4,14	4,07	4,09	4,06	-0,73	0,00
Latvija	3,58	3,79	3,69	3,72	3,86	3,76	7,82
<i>Fermentiniai sūriai (mažmeninės kainos, su PVM)</i>							
Latvija ¹	7,89	7,72	7,90	7,90	...	-	-
Lenkija ¹	4,82	4,73	4,88	4,88	4,90	0,41	1,66
Vokietija (Gouda sūris)	4,48	4,42	4,61	4,65	4,50	-3,23	0,45
<i>Gouda sūriai (didmeninės gamintojų kainos, be PVM)</i>							
Lietuva	3,63	3,50	3,42	3,41	3,49	2,35	-3,86
Lenkija	2,84	2,99	3,11	3,09	3,04	-1,62	7,04
Estija	2,74	2,86	3,06	3,05	2,97	-2,62	8,39
Vidutinė ES	2,97	3,11	3,19	3,10	3,09	-0,32	4,04

¹nenurodyti parametrai; ... nėra duomenų.

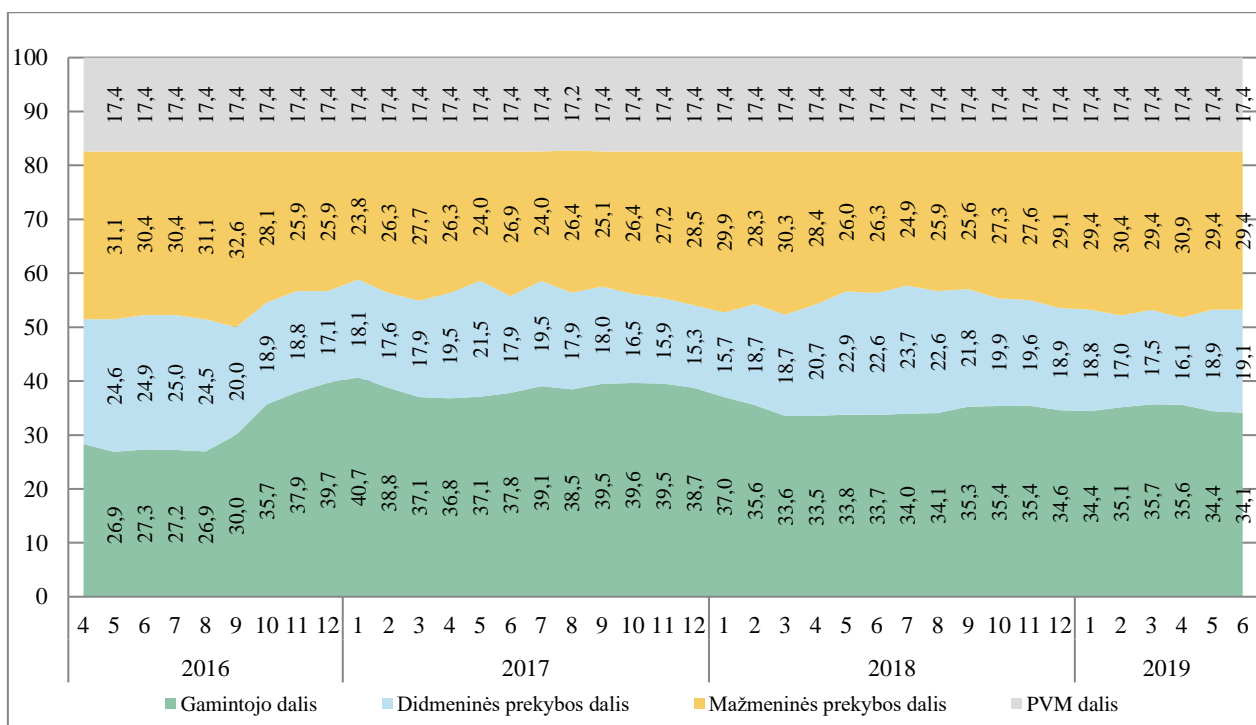
Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), AMI, Centrala statistikas parvalde, Główny Urząd Statystyczny

7 lentelė. Vidutinės mažmeninės *Edam/Gouda* sūrių kainos kai kuriose ES šalių sostinėse 2018 m. 23 sav.–2019 m. 23 sav., EUR/kg

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	23 sav. (06 04–10)	36 sav. (09 03– 09)	49 sav. (12 03– 09)	10 sav. (03 04–10)	23 sav. (06 03– 09)	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 10 sav.	Lyginant 2019 m. 23 sav. su 2018 m. 23 sav.
Vilnius	7,65	7,65	7,67	7,73	7,73	0,00	1,05
Praha	6,33	7,67	7,37	6,31	6,53	3,49	3,16
Budapeštas	5,44	5,25	5,62	6,50	6,36	-2,15	16,91
Ryga	6,97	6,76	6,19	-8,43	-

... – nėra duomenų. Pastaba: maisto produktų mažmeninės kainos atskirose šalyse apskaičiuotos nacionalinę valiutą išreiškiant eurais.

2019 m. II ketvirtį *Tilsit* sūrių vidutinės mažmeninės kainos, neįtraukiant DPT privačių prekių ženklų ir akcinių kainų, struktūroje gamintojo dalis sudarė 34,72 proc., didmeninės prekybos dalis – 18,19 proc., o mažmeninės prekybos dalis – 29,69 proc. Apskaičiuojant pieno gamintojų dalį nebuvo atsižvelgta į gamybos metu susidariusių išrūgų kainą.

Pastaba: į mažmeninės kainos apskaičiavimą neįtrauktos privačių prekių ženklų ir akcinių kainos.

8 pav. *Tilsit* sūrių vidutinės mažmeninės kainos struktūra 2016–2019 m., proc.
Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

Kitų pieno produktų kainų tendencijos

Analizuojamą laikotarpį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, šiek tiek didėjo vidutinės mažmeninės kefyro, grietinės ir varškės sūrių pardavimo kainos, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcinių kainų (8 lentelė). DPT prekės ženklų mažmeninės minėtų pieno produktų pardavimo kainos buvo šiek tiek didesnės nei 2019 m. I ketvirtį, o didmeninės kainos sumažėjo. 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, Lenkijoje didėjo mažmeninės grietinės ir varškės kainos (9 lentelė).

8 lentelė. Kai kurių Lietuvos pieno perdirbimo įmonėse pagamintų pieno produktų didmeninės ir mažmeninės kainos, EUR/kg

Kaina	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
<i>Kefyras (2,5 proc. rieb. plastikiniame maišelyje)</i>							
Gamintojo (be PVM)	0,43	0,44	0,44	0,44	0,43	-2,27	0,00
Mažmeninė ¹ (su PVM)	0,89	0,90	0,89	0,89	0,90	1,12	1,12
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	0,62	0,62	0,62	0,61	0,62	1,64	0,00
<i>Grietinė (30 proc. riebumo, polistireno indelyje)</i>							
Gamintojo (be PVM)	2,09	2,26	2,29	2,25	2,23	-0,89	6,70
Mažmeninė ¹ (su PVM)	4,01	4,12	4,25	4,33	4,34	0,23	8,23
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	2,93	2,99	2,99	2,80	2,87	2,50	-2,05
<i>Varškės sūris (22 proc. riebumo, be priedų)</i>							
Gamintojo (be PVM)	3,35	3,40	3,43	3,44	3,40	-1,16	1,49
Mažmeninė ¹ (su PVM)	6,56	6,63	6,65	6,77	6,82	0,74	3,96
Mažmeninė ² DPT (su PVM)	5,07	5,01	4,97	5,06	5,09	0,59	0,39

¹ – mažmeninė kaina su PVM, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcinių kainų; ² – mažmeninė DPT prekės ženklų kaina su PVM, neįtraukiant akcinių kainų.

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIS)

9 lentelė. Kai kurių pieno produktų vidutinės mažmeninės pardavimo kainos Latvijoje, Lenkijoje ir Vokietijoje, EUR/kg

	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
<i>Grietinė</i>							
Latvija ¹	3,24	3,31	3,33	3,35	...	-	-
Lenkija (18 proc. rieb.)	2,13	2,14	2,14	2,15	2,19	1,86	2,82
<i>Varškė</i>							
Latvija ¹	4,24	4,29	4,35	4,39	...	-	-
Lenkija (5–9 proc. rieb.)	3,17	3,12	3,11	3,15	3,18	0,95	0,32
Vokietija (tepamoji varškė, 0,1–0,3 proc. rieb.)	1,68	1,57	1,56	1,58	1,58	0,00	-5,95

¹nenurodyti parametrai.

Šaltiniai: AMI, Centrala statistikas parvalde, Główny Urząd Statystyczny.

2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, labiausiai padidėjo rūgpienio ir kitų rūgščiųjų gėrimų vidutinės didmeninės gamintojo kainos (3,6 proc., iki 0,58 EUR/kg), o daugiausia sumažėjo aromatizuoto jogurto vidutinė didmeninė pardavimo kaina (3,2 proc., iki 1,22 EUR/kg) (10 lentelė). 2019 m. II ketvirtį daugelio pieno produktų didmeninės kainos buvo didesnės už 2018 m. II ketvirčio kainas. Daugiausia padidėjo šviežių sūrių ir grietinės kainos.

10 lentelė. Lietuvos pieno perdirbimo įmonių pagamintų kai kurių pieno produktų grupių vidutinės gamintojų kainos Lietuvos rinkoje, EUR/kg (be PVM)

Pieno produktai	2018			2019		Pokytis, proc.	
	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis	I ketvirtis	II ketvirtis	Lyginant 2019 m. II ir I ketvirčius	Lyginant 2019 m. II ir 2018 m. II ketvirčius
Rūgpienis ir kiti rūgštieji gėrimai	0,55	0,55	0,56	0,56	0,58	3,57	5,45
Aromatizuotas jogurtas	1,17	1,15	1,25	1,26	1,22	-3,17	4,27
Grietinė	1,95	2,00	2,11	2,09	2,09	0,00	7,18
Grietinės ir augalinių riebalų mišinys	1,17	1,18	1,17	1,17	1,15	-1,71	-1,71
Tepieji riebalų mišiniai	3,62	3,65	3,62	3,83	3,80	-0,78	4,97
Varškė	2,32	2,31	2,35	2,36	2,38	0,85	2,59
Švieži sūriai	3,84	3,77	4,08	4,08	4,18	2,45	8,85
Lydyti sūriai	3,68	3,72	3,86	3,85	3,93	2,08	6,79

Šaltinis: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ)

IŠVADOS

- 2019 m. II ketvirtį Lietuvoje vidutinė žalio pieno supirkimo kaina buvo didesnė nei 2018 m. II ketvirtį, bet dėl sezoniškumo ji buvo mažesnė nei 2019 m. I ketvirtį. Dėl sezoniškumo šių metų II ketvirtį visose ES valstybėse žalio pieno supirkimo kainos buvo mažesnės nei 2019 m. I ketvirtį, tačiau Lietuvoje jos buvo mažiausios. Tikėtina, kad dėl sezoniškumo, artimiausiu metu žalio pieno supirkimo kainos Lietuvoje turėtų toliau mažėti. Tačiau dėl pradėjusios augti pieno produktų prekybos sistemos „Global Dairy Trade“ indekso vertės bei dėl EK išparduotų LPM atsargų, tikėtina, kad žalio pieno supirkimo kainos turėtų išsilaikyti aukštesniame lygyje.

- 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, daugiausiai didėjo geriamojo pieno mažmeninė kaina (+6,25 proc.). Įprastai geriamojo pieno kainos būna stabilios. Toks kainos didėjimas buvo susijęs su mažmeninės prekybos dalies didėjimu, nes didmeninė geriamojo pieno kaina sumažėjo. Kaimyninėse valstybėse geriamojo pieno kainos išliko stabilios. Tikėtina, kad artimiausiu metu mažmeninės geriamojo pieno kainos išliks stabilios, tačiau aukštesniame kainų lygyje. Mažmeninės sviesto kainos didėjo nuo 2018 m. III ketvirčio, tačiau 2019 m. II ketvirtį kainos augimas šiek tiek sulėtėjo. Analizuojamą laikotarpį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, didmeninės sviesto kainos šiek tiek sumažėjo. Tam įtakos galėjo turėti sumažėjęs sviesto eksportas ir dideli sviesto atsargų likučiai Lietuvos pieno perdirbimo įmonių sandėliuose. Tikėtina, kad sviesto kainos stabilizuosis ir turės mažėjimo tendenciją. *Tilsit* sūrių kainų kitimas buvo nežymus. 2019 m. II ketvirtį, palyginti su 2019 m. I ketvirčiu, kitose ES valstybėse daugumos pieno gaminių mažmeninės kainos išliko stabilios arba nežymiai mažėjo. Artimiausiu laikotarpiu mažmeninės ir didmeninės pieno gaminių kainos dėl sezoniškumo ir situacijos pasaulinėse rinkose turėtų išlikti stabilios su nedidele mažėjimo tendencija.

Panaudoti papildomi informacijos šaltiniai:

1. <https://www.globaldairytrade.info/>
 2. <https://www.clal.it/en/>
 3. https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory/milk/latest-statistics/prices-margins_en
 4. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-3335_lt.htm
 5. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-summer-2019_en.pdf
-